

OPONENTSKÝ POSUDEK

Jméno diplomanta/diplomantky:	Viktor Záruba
Téma práce:	Umělá inteligence v trestním právu
Rozsah práce:	182 842 znaků
Datum odevzdání práce:	12. 6. 2023

1. Aktuálnost (novost) tématu

Diplomová práce je velmi aktuální a reflektuje rychlý rozvoj technologií, které výrazně ovlivňují různé oblasti lidské činnosti, a to včetně trestního práva. V současné době dochází k postupné integraci umělé inteligence (UI) do trestního práva a kriminalistiky, i když tento proces probíhá (doufejme) pomalu a opatrně. Významný přínos UI v této oblasti může spočívat v predikci trestné činnosti, shromažďování důkazů a zlepšování efektivity vyšetřování. Zároveň ale využití UI přináší i rizika, jako jsou etické problémy a možnost zneužití technologií k zásahům do základních práv a svobod. Stejně tak mohou být účinným nástrojem pro páchaní trestné činnosti, či dokonce jejím iniciátorem (návodcem, organizátorem). Aktuálnost práce je patrná i v rychlém vývoji právních předpisů na evropské a mezinárodní úrovni, včetně připravovaného Aktu o umělé inteligenci

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Práce klade značné nároky na teoretické znalosti diplomanta, protože vyžaduje kombinaci znalostí z oblasti trestního práva, kriminalistiky a technických disciplín, jako je algoritmická analýza, data mining či strojové učení. Diplomant musel nejen zvládnout právní aspekty spojené s trestní odpovědností a vyšetřováním, ale také musel porozumět technickým principům fungování umělé inteligence. Práce se neopírá jen o tuzemské prameny, které jsou omezené a rychle zastarávají (či dokonce již v době publikace jsou zastaralé), ale vychází především ze zahraničních zdrojů, což zvyšuje náročnost na její zpracování. Použité metody zahrnovaly především deskriptivní přístup spojený s analýzou dostupných poznatků, včetně komparace právních systémů různých zemí. Téma vyžadovalo důkladnou analýzu jak teoretických konceptů, tak praktických aplikací UI v oblasti trestního práva

3. Formální a systematické členění práce

Práce je formálně a systematicky členěna logicky a přehledně. Práce začíná nečíslovaným úvodem, po němž následují tři hlavní obsahové celky. První část se věnuje obecným definicím a pojmům spojeným s umělou inteligencí, včetně jejího vztahu k trestnímu právu a trestní odpovědnosti. Zahrnuje také rozbor právního rámce včetně důležitého evropského Aktu o umělé inteligenci. Druhá část se zaměřuje na aplikace UI při vyšetřování trestných činů, konkrétně na predikci trestné činnosti, shromažďování a analýzu důkazů a biometrickou identifikaci. Třetí část obsahuje shrnutí a možný náhled do budoucnosti umělé inteligence v trestním právu, včetně doporučení diplomanta. Práce také obsahuje závěr, seznam použitých zdrojů a zkratk. Celkové členění práce je dobře strukturované.

4. Vyjádření k práci

Diplomová práce je velmi kvalitním a komplexním zpracováním aktuálního a náročného tématu. Diplomant prokázal schopnost samostatné analytické práce a zvládnutí interdisciplinárního přístupu, který zahrnuje jak právní, tak technické aspekty umělé inteligence. Práce je logicky strukturovaná, čtenáři poskytuje srozumitelný a systematický přehled o propojení umělé inteligence s trestním právem. Oceňuji, že autor nejen analyzuje přínosy využití UI, ale také upozorňuje na její rizika a etické problémy, které mohou v budoucnu nastat. Významný je rovněž zahraniční zdrojový aparát, který obohacuje text o poznatky, jež v české právní literatuře zatím nejsou mnohdy dostatečně reflektovány. Celkově práce překračuje obvyklý standard diplomových

práci a má potenciál sloužit jako výchozí bod pro další odborné diskuse a publikace v oblasti umělé inteligence v trestním právu

Přesto bych práci vytkl, že nevěnuje dostatečnou pozornost trestní odpovědnosti programátorů UI, kteří mohou být subjekty zvláštní povinnosti konat podle § 112 TZ. Jinými slovy by se podle mého názoru měla práce více zabývat stěžejní otázkou, zda (a nakolik) jsou programátoři trestněprávně odpovědní za své výtvořky, zda a nakolik je mohou bez dostatečných záruk ochrany zájmů chráněných trestním zákonem vypouštět do světa? Tyto otázky nabývají ještě více mimořádné aktuálnosti ve světle posledních kroků francouzských orgánů činných v trestním řízení po zadržení pana Durova, zakladatele a řídicí osoby platformy Telegram.

V každém případě se shoduji s vedoucím práce, že práce je v porovnání se standardem diplomových prací zpracována na mimořádné úrovni, kdy osobně nejvíce cením vlastní invenci autora při kladení otázek a zastávání vlastních názorů.

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Diplomová práce beze zbytku splnila svůj vytyčený cíl. Diplomant si stanovil za úkol odpovědět na klíčové otázky týkající se propojení umělé inteligence s trestním právem, což se mu podařilo díky pečlivé analýze teoretických i praktických aspektů tématu. V práci byly podrobně rozebrány jak přínosy, tak rizika používání umělé inteligence v trestněprávní praxi, a to na základě komparativní metody, která zahrnovala analýzu právních systémů různých zemí. Diplomant se zaměřil nejen na právní rámec umělé inteligence, ale také na konkrétní příklady jejího využití při vyšetřování, jako jsou prediktivní modely a biometrická identifikace. Výsledný text poskytuje ucelený a vyvážený pohled na danou problematiku, což odpovídá stanoveným cílům práce
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	Práce nevykazuje prvky plagiátu, identifikované převzaté pasáže jsou řádně citovány. Úroveň písemného projevu je napříč prací konstantní a práce jako celek podle oponenta nasvědčuje, že se jedná o samostatné tvůrčí dílo jednoho autora.
Logická stavba práce	Práce je logicky vystavěna, viz bod č. 3 tohoto posudku.
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Diplomant vyhledal dostatečné množství tuzemských zdrojů stejně jako zdrojů cizojazyčných, což je vzhledem k tématu práce vysoce žádoucí. Citace považuji za řádné a jsou využívány ve vhodné míře, která odpovídá standardu nauky.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Práce jde do odpovídající hloubky analýzy. Diplomant představuje vlastní interpretaci a názory, což je namístež ocenit.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Práce neobsahuje grafy ani tabulky. Text je upraven přehledně a po formální stránce mu není co vytknout.

Jazyková a stylistická úroveň	Práce je prostá zjevných gramatických chyb a překlepů, text je psán čtivě se zachováním vlastností odborného textu.
-------------------------------	---

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Lze podle Vašeho názoru trestněprávně postihnout programátora softwaru umělé inteligence za trestný čin spáchaný jejím prostřednictvím, případně za jakých podmínek?

Doporučení/nedoporučení práce k obhajobě	Doporučuji k obhajobě.
Navržený klasifikační stupeň	Výborně.

V Praze dne 8. 9. 2024

JUDr. Martin Richter, Ph.D.